

KŘESŤANSKÉ LISTY A HUSŮV LID

časopis Národní Jednoty československých Protestantů v Americe a v Kanadě

Ročník LXIV (XXIII)

Chicago, Illinois Září (September) 1962

Číslo (No.) 9

Reentry of Second Class matter at the Post Office at Taylor, Texas. Acceptance for mailing at a special rate of postage provided for in section 1103. Act of October 3, 1917, authorized July 11, 1918.

Píseň otroka

Svatopluk Čech

*Ze všech kleteb otročiny již nás stihl Bůh,
nejtrapnější, nejhroznější otrocký je duch.*

Hleďme kolem na své řady,

co tu klamu, lsti a zrady,

co tu nízkosti se plazí,

co tu zášti srdce mrazí,

co tu zmišř

před cizím se podle svíř,

svým pak vztekle syčí v sluch!

*Hle! Tu rab, jež za hřídače otrokář dal nám,
kterak zapírá nás rázem prodejný ten chám!*

Cít svůj, rozum, duši třeba

prodává mu za kus chleba,

číhá na kyn jeho brvy,

by zdvih na nás dítky prvý,

stokrát hůře

proti vlastním bratrům zuře

nežli nepřítel náš sám.

Jiným otroctví tak vniklo do všech žil a šlach,

že se hrbí dobrovolně, by je šlapal vrah,

že se derou chtivě k němu,

dotknout se jen šatů lemu,

svábit na schýlené hlavy

pohled jeho pohrdavý,

sypat květy,

noze, jež ty kopá skety,

zřítat jeho stopy prach.

*Druzí zas boj mezi sebou vedou divoký,
místo na zhoubce kyj berou soci na soky,*

raděj v zisk a radost vrahu

bratr maří bratra snahu,

sami navzájem se bijem,

v útrohách svých vlastních ryjem,

srdce lásá,

i kdž cizí zloba drásá

padlé spoluotroky.

Karel Hujer:

O důvěře nepochybující

Jednoho srpnového dne v roce 1956 přihodila se mně zkušenost, která ze všeho putování naším obdivuhodným světem vyvstává jako záhadný maják světla uprostřed pouště. Zvláštní, nevysvětlitelná tušení proudu dějin rostoucích a zanikajících civilizací jako nadčasový blesk proběhlo vědomím a jako nevýslovná vidina se opětovně vrací do chvíl rozjímání. Ubíral jsem se onoho srpnového dne za Řím po prastaré historické cestě Apijské, kerou ve IV. století před Kristem začal budovat Appius Claudius Censor. Dříve než tato antická silnice dosáhne otevřeného venkova od akveduktu césara Karakaly propletá

se úzkými ulicemi prašného předměstí Říma až asi k památné kapli, již se říká "Quo vadis Domine?" Apoštol Petr totiž měl tam mítí vidinu Kristovu, po níž se vrátil, aby ve vřavě storočímského davu vyvrcholil své apoštolské dílo. Minul jsem ono nevýznačné vyhlížející místo ve slunném dnu bystrého povětří, jež ve zmítajících korunách pyní a cvpřisů vyprávělo o mnohých zvěstech zaslých staletí. Neměl jsem tušení, že tato cesta mne přivede "náhodou" ke vchodu do katakomb sv. Kallista. Zcela neočekávaně s obyčejnou svíčkou v ruce a za doprovodu málomluvného místního dozorce vstupuji do podzemí a stálo se přimomím jako náhrou záhadu ten náhlý přechod ze slunného dne a

KŘESTANSKÉ LISTY A HUSŮV LID

Christian Journal and the People of Hus
Křest'anské Listy 1898 Husův Lid 1940

Vychází měsíčně. Vydává Národní Jednota
Československých Protestantů v USA
a Kanadě

Published monthly by the National Union of
Czechoslovak Protestants of America

Redaktor (Editor) . . . . . J. P. Tatter

2650 Leyden Street, Denver 7, Colorado

Články, zprávy pro časopis a knihy k recenzi
posílejte na redaktora.

Za své příspěvky odpovídají autoři sami.

Předplatné — Subscription \$2.00 per year.
Předplatné, milodary na časopis, jakož i pří-
spěvkv Jednotě . . . k podpoře strádajících
uprchlíků, dětí a nemocných, zasílejte laska-
vě na adresu pokladníka Jednoty:

Mr. John Opie, 4800 South Hoyne Ave..
Chicago 9, Illinois

Return Address Adresa Administrace
4800 South Hoyne Ave., Chicago 9, Illinois

od šumných cypřišů do podzemní, chladné,
vlhké a nejvyš zamlklé temnoty. Nastoupil
jsem na tajemnou cestu nejrozsáhlejšími a
nejsložitějšími z římských katakomb.

Bvl to snad otřes náhlého přechodu podél
Apíské cesty, kontrast sluneční záře a
azurové oblohy vedle podzemního, chladného
přítmí, které zjevilo vidinu panoramy dějin
splývající s budoucností. Zároveň jsem si
uvědomil, že onen nedělní den jsem nemohl
být v posvátnější svatyni neboť není kate-
drálv, která v celé své mohutnosti a vnější
okázalosti by se mohla vyrovnat mystickému,
vůlnivnému tichu oněch živých hrobů ka-
takomb. Jako hrob živé isou symbolem
oběti, v níž první Křesťané v duchu své ne-
sobecké oddanosti posvětili ideu bratrství,
které je nenorovnatelné s ničím, co se až do-
sud přihodilo v dějinách lidstva. Bvlo jim
určeno překonati mocnou říši a formativním
příkladem životi duchovní zdroje po celé ge-
nerace budoucích stáletí.

Zdálo se mi, jakoby se čas rozolnul v
oněch těsných, nekonečných a tmavých kob-
kách, které jako krvavé byly kdysi útočištěm
živých stoupců Kristových. Scházeli se tu
v dobách, kdy neměli světskou moc. Jejich

pastoři a kazatelé byli chudí a s jejich jmé-
ny nebylo titulů, všichni jakoby ztraceni a
bezmocni proti periodické zlobě a vášnivým
výbuchům pohanských davů v lůně pyšné a
mocné říše, která měla svůj oblíbený a oká-
zalý kult mitraický. V tom záhadném od-
poutání od rámce časového, jež se přihodilo
v hlubokém podzemí, nemohu si představit
délku času, kterou jsem tam prodlel — při-
padne to jako věky, něco fascinujícího a
nepochopitelného. Když jsem byl před tím
viděl lesk, slávu a imponující obřadnost Va-
tikánu, příjemné kouzlo vodotrysků jeho
chladivých fontán a uzavřených vonných za-
hrad, tu mně bylo naprosto jasné, že je to
v tomto rozvlhlém, nepohodlném podzemním
chladu, kde lze nalézt stopy skutečného ná-
boženství a bratrství lidí. Zůstane svrchova-
ným tajemstvím života, že zkoušeno a očiš-
těno hořkostí slz a stínem utrpení, nábožen-
ství jedině tehdy roste do čistoty, síly a ne-
porovnatelné krásy, v níž se pak jedině stává
kosmickým sloupem probuzeného člověka,
osvobozeného od věcí tohoto světa, iichž troj-
jediná variace je sláva, moc nebo bohatství.
Chápu nyní ještě iasněji smysl toho, co du-
chovní geniové jako Tolstoj nebo Gandhi měli
na mysli, kdž kladli duchovní život a mrav-
nost nad umění a vědu. Tito první následov-
níci Ježíšovi snižovali myšlenky jeho osvo-
bozujícího učení a zjevovali živé náboženství,
za což nesli velikou obět' dřívě než všelijaká
pokušení moci a bohatství zamlžila jejich
jasné vidiny a vytvořila pozemskou instituci
zesvětštělé církevní organizace. Ano, je nej-
vyšším tajemstvím vesmíru, že pravé nábo-
ženství a duchovní probuzení děje se a roste
pouze cestou na Kalvarii. Již dávný Aeschy-
lus v antickém Řecku to pronesl ve dvou
slovech "Pathei mathos", t. j. "Jen cestou
utrpením docházíme poznání."

A dnes za dvě krátká tisíciletí, jaký roz-
díl? Následkem rozdělených "bratrství", jež
ve formě odlidštěného státu vytváří nacio-
nalismus, atavistický přežitek primitivního ra-
sismu, a staví plot neuvěřitelných politických
hranic v době, kdy vítězná technologie vy-
silá astronauty k něco víc než hodinovému ob-
letu světa, naše západní civilizace na obou
stranách t. zv. Železné opony je dnes na mno-

hem závažnějším rozcestí než kdysi byla říše Římská, když z venčí na ni stále útočili severští barbari a v zázemí vedoucí společnost byla degenerována zástupy otroků, kteří ve své době představovali až 90% veškerého obyvatelstva. I dnes nespočetní elektroničtí roboti horečně pracují na degeneraci zpozděného těla dnešního občana zvláště v prosperitě amer. společnosti zatím co lidský mozek je ukájen opíem elektronických "Panem et circenses". V obou dílech fragmentovaného světa triumfální technologie formuje bezduchého, davového člověka. Hle, příznak dob: Lidí všude přibývá, ale člověk se ztrácí! Mechanický buldozer jako moderní molocho vítězí, ale přibývá člověka na kříž mrakodrabu. Technokracie, již člověk dobrovolně otevřel svoji náruč za vnařidlo automatizace, útočí na člověka drtivě proto, že to dělá vědecky. Jako otrok na starořímském trhu, člověk privátního nebo státního monopolismu má cenu jen tehdy, když je bezmocný. A tak na tržištích dnešního světa lidské maso je laciné, dvě světové, technicky zdokonalené války a sto milionů lidských obětí první poloviny našeho století to nejlépe dokázaly. A proto při rozhledu dnešním světem nutně přichází otázka: Oč je lepší svět za těch dvacet krátkých století?

Vztah mezi národy, spolky, jednotlivci vytváří dnes nepochybně veliký nápor na malou menšinu těch, kteří před vlastním svědomím zůstali věrni pravdě, poctivosti a důvěře v duchovní kulturu ušlechtilosti, v člověka dobrého, spravedlivého a opravdového. Je jich malá menšina a přece jsou nadějí světa. Neří pro ně žádných křivů neboť jak Gandhí pravil: "Budu-li vědět, že v určité místo dopadne atomová puma, půjdu v ono místo, abych utěšoval lidi v jejich poslední chvíli." Jdou tedy cestou apoštola Petra, který se vrátil k zaslepeným zástupům neboť světlo poznání mu zářilo vírou nepochybující. On překonal svět. Pak jediný člověk v Bohu žijící tvoří většinu. Ve světském životě, materiální civilizaci a politickém světě neexistuje odpověď na žádnou otázku a vyřešení na jakýkoliv problém, existuje pouze tyranie buď většiny nebo menšiny a chytračení cestou kompromisů. Za to však ve světě duchovním ve světském smyslu problémy neexistují. Dějiny civilizace nám dokazují, že všechny

vládní a sociální systémy byly vyzkoušeny a tyto buď sloužily dobru nebo pochybyly podle toho, zda úroveň duchovních kvalit člověka byla vysoká nebo nízká. Nejdřásavější hřebík do těla ušlechtilého Ježíše nebyl zaražen v jeho době, ani ve středověku, kdy doktrína spásy lidské duše byla šířena hořícími hranicemi a mučícími skřipci, ale v době naší, kdy odlidštěná technologie jízlivě proti zdánlivé bezmocnosti Boha vynáší lidska těla do prostoru a v domyšlivé pýše blábolí něco o dobývání vesmíru zatím co automatizace lidského myšlení zanechává na této zemi koncentrační tábory stínu někdejších lidí, nesmírné hřbitovy etických statků a sklíčující, epidemický úpadek mravního citění. Bůh skutečně má svrchovanou trpělivost s člověkem. Jsou pak chvíle, kdy s apoštoly prožíváme volání: "Pane, zůstaň s námi neb se připozdívá."

At' úspěch či neúspěch nás potká na cestě životem, ani jeden, ani druhý není měřítkem sám sebou duchovního stavu člověka, oba jsou však zkouškou naší víry a školou k nejvyššímu osvobození. Oba kontrasty nedokonalého světa v pravém duchovním poměru musí vést jen k upevnění nepochybující důvěry v nejvyšší dobro a svrchovanou spravedlnost. Jestliže je důvěra na správných základech nesobectví, pak se každou zkouškou jen upevňuje a vyrůstá. Je to tichá, nic neočekávající víra, která je projevem vyrovnaného života. Dává cestě života jasnou, určitou směrnicí a osvobozuje ode všech klamů, jež zatemňují zrak a zneklidňují mysl. Rozkládá malou osobnost a malé chění před velikým obecenstvím lidstva. Je v míru s člověkem. Je lojální k celému světu. Chattanooga, Tennessee, dne 12. srpna 1962.

(K šedesátinám br. prof. dr. Karla Hujera vyslovujeme naše srdečné blahopřání. (Br. Dr. Karel Hujer oslaví 60. narozeniny dne 18. září t. r.). —Redakce.

Věru, záleží nejen na tom, jak jsme duchovně začli žít, ale i na tom, zda zdárně pokračujeme v duchovním životě. "Kdož setrvá do konce, spasen bude" (Matouš 10:22.)

Přemysl Pitter:

K šedesátinám Karla Hujera.

Naše dnešní rozjímání chci věnovat duchovnímu poselství Karla Hujera, tohoto moderního hlasatele Kristova evangelia, který vyšel z našeho národa, ale mluví k celému světu. Dr. Karel Hujer dovrší 18. září svou šedesátku. Narodil se v Železném Brodě a už jako student v Praze se horlivě účastnil hnutí pro duchovní obrození národa a v době mezi oběma světovými válkami se stal svými přednáškami známým po všech končinách naší vlasti. Věnoval se astronomii, byl žákem slavného Flammariona, procestoval téměř celý svět a měl našemu lidu — zvláště vnmavému lidu prostému — věru co říci. Jsem si jist, že ještě dnes mnozí a mnozí příslušníci starší generace vzpomínají Karla Hujera a přáli by si, aby mohl — právě v této době — opět promlouvat k českým duším, probouzet v nich víru v trvalé hodnoty duchovní a učit je poznávat vyšší oblasti nežli jsou ony nízké sféry našeho zhmotařtělého a zpolitikářtělého života.

Jako základ našeho rozjímání volím slova Písma svatého, kterými Karel Hujer sám často vyjadřuje svoje vnitřní zkušenosti. Slova ta jsou zapsána v žalmu 8. a znějí:

“Když spatřuji nebesa tvá, dílo prstů tvých. měsíc a hvězdy, kteréž jsi upevnil, říkám: Co jest člověk, že jsi naň pamětliv, a syn člověka, že jej navštěvuješ?”

Karel Hujer je profesorem astronomie a jaderne fyziky na universitě v Chattanooga ve Spojených státech a ředitelem tamnější observatoře Astronomie byla ode dávných dob zdrojem rozjímání, míru a ztišení duše. Kdo s pokorným srdcem studuje běh nebeských těles, nemůže než v úžasu se zastavit nad velebností vesmíru, jeho zákonitostí a souhrou a zpívat s dávným žalmistou: “Nebesa vypravují slávu Boha silného a dílo rukou jeho obloha zvěstuje. Den po dni vynáší řeč a noc po noci ukazuje umění jeho.”

Je to snad jen překonaný idealismus minulých dob, jak to tvrdí marxističtí komunisté? Lze snad existenci vesmíru a života v něm vysvětlit bez působení nadpřirozené moci? Je opodstatněné tvrzení oficiální sovětské vědy, že život je ve svém prapočátku jenom výsled

kem komplexních vibrací fyzikálních částic ve struktuře atomů? Nikoli, prohlašuje Karel Hujer: “Moderní fyzika zjevila poznatky které úplně překonávají a ruší materialistickou představu, že hmota je primárního významu pro člověka. Podle názoru věhlasných astronomů a fyziků na Západě je prapůvod života a vůbec počátek fyzikálního vesmíru v nezbadatelných záhadách.”

Dnes možno pozorovat i mezi významnými sovětskými přírodovědci tendenci, hledat nematerialistickou, duchovní představu vesmíru.

Karel Hujer vidí v dialektickém materialismu osudné pohanství našeho věku. Pozoruje jej v učelištích a laboratořích západních zemí. Však za “železnou oponou” má autoritativní moc a svými diktátorskými metodami dusí ducha svobodného badání, který je podmínkou pravého poznání a vědění. “Nejednou se již stalo,” píše Karel Hujer, “že badatel, který se domníval, že už položil prst na konečné tajemství, přišel posléze k poznání, že to byla zase jen bludná iluze. Nemáme tedy právo tvrdit, že naše poznání dosáhlo nějaké konečné formy. Kdž doktrína, třeba rozumná, je autoritativně prohlášena za dogma, pak její užitečnost se snadno mění ve vážné nebezpečí pro vývoj lidského poznání. Naproti tomu *pravá* věda může vést člověka k zjevení jeho vyšších duchovních cílů a stává se cestou k poznání stále působící přítomnosti Boží.”

V jiném článku píše Karel Hujer: “Úžasný úspěch vědeckých objevů v 19. století a technika našeho věku podnítily nepoměrný rozmach materialistického názoru . . . Člověk je příliš opojen svými vědeckými úspěchy, jeho náhled na svět a život je arogantní, cynický, dobyvačný. I dnes staví svoji babylonskou věž pýchy a marnosti . . . S objevem subatomické energie pojednou naše vědecké a technické vymoženosti zdaleka předstihly naši sociální, kulturní a duchovní úroveň. Jinými slovy, moderní člověk na prahu atomového věku se najednou stává sám sobě starozitností mezi vlastními technickými vynálezy.”

Karel Hujer říká jak neobyčejně zapůsobil let umělých družic na činnost v jeho hvězdárně. Praví: “Ačkoli celá věc je povahy naprosto technologické, hvězdy a vesmír jakoby najednou vypadly z programu a všec-

ka pozornost se obrátila k umělým satelitům. Bylo to skutečně prazvláštní, když zástupy zájemců na naší observatoři zvědavě sledovaly umělé družice, zatím co nikdy nepoznaly mléčnou dráhu za tiché hvězdné noci. Je zarážející, že člověk, odrostlý v příhrádce dnešní civilizace, nemá tušení o daleko obdivuhodnějších zjevech kolem nás a v přírodě a ve vesmíru. Rouška vědeckosti tu vlastně zakrývá překotné soutěžení. A jaký jest jeho cíl? Sputnik nebo Explorer je hvězdou technologie, skvělým vítězstvím intelektu a rozumu, je podnětem k zvýšení horečného zbrojení a příznakem neblahých tušení. Před dvěma tisíci lety jiná hvězda ukazovala cestu mudrcům z Východu: hvězda zářivé naděje, vedoucí k zrození lásky."

"Člověku je potřeba něčeho, co jde mnohem hlouběji než to, co probíhá dnes světem pod lákavým jménem věda. Věda bez pravého poznání a moudrosti nezachrání lidstvo, ačkoli materialistická filosofie ji prohlašuje za jakéhosi moderního spasitele. Zmechanizovaná věda, pečlivě a chladně oddělena od dějin a filosofie, vyvstává na obzoru tohoto věku jako mrazivý příznak. Vědec se stává robotnickým majetkem státu a vědecký ústav a laboratoř nabývají podobu kasáren. Pro svůj úzký obor technolog ztrácí světlo moudrosti a nevidí lidstvo. Dnešní dobývání prostoru je symbolem zpovrchnění duchovního života. Ačkoli naše pozemská ješitnost se zabývá tím, kdo bude prvním dobyvatelem Měsíce, zůstane nepozorovatelně důležitějším to, co ponese naše zemská mysl do pustin měsíčních krajů: budou to myšlenky civilizovaného skalního pračlověka, anebo myšlenky člověka, který je vědomým služebníkem svého bližního?"

Takto Karel Hujer neustává hlásat duchovní objevy a poznatky, které mu skýtá jeho nadzemská věda a prorocky varovat před následky zneužití vědy a zvrácené politiky pro všecko lidstvo.

At' cestuje dalekohledem do vesmírných dálek, či letadlem kolem zeměkoule, nebo kráčí po zříceninách dávných kultur, nedívá se pouze hmotným zrakem. Sleduje dění i na této pozemské vlasti jako kosmický divák, a tu slyší jakoby hlas věků. Svoje poznaty shrnuje v slovech:

"Při všem neblahém neustálém vření lid-

ského moře, národů a rozštěpených skupin, moje víra stále jasněji vykresluje věčnost duchovních statků nad přechodností vnějších forem a seskupení." "Vše co v dějinách kdy získalo trvalou hodnotu a skutečně se stalo jádrem odvěké kultury, mělo svůj začátek v míru a tichu duše."

Střediska západní civilizace, kterými Karel Hujer putoval, dávají mu mocné podněty k rozjímání. Především je to Řím se svými katakombami a troskami Fora. Slyšme, co o tom napsal:

"Kdykoliv si připomenu toto Forum, vždy si jasně uvědomuji, jak my sami dnes také žijeme v příznačném věku osudových událostí. Čas však plyne a život středisk civilizace bezstarostně leluje. Sotva kdo si je vědom, že budoucí dějiny nejsou dnes tvořeny zplnomocněnými zástupci suverénních států. Naopak, tvůrčí síly, které dnes dávají směrnice budoucnosti jsou ve zcela nenáročných, skromných, nepublikovaných úsecích současné společnosti." "Opravdovým zjevením mi byla návštěva katakomb sv. Kalisty. Se svíčkou v ruce vstupují ze slunného dne do vlhké temnoty nejrozsáhlejší z římských katakomb. Není katedrály, která ve vši své kráse a vnější mohutnosti by se mohla vyrovnat mystickému, výmluvnému tichu těchto živých hrobů, kde první křesťané svou nesobeckou oddaností posvětili ideu bratrství; bratrství, které překonalo mocnou říši a živilo příkladem duchovní síly a opravdovosti celé generace budoucích staletí. Zdálo se mi, jako by se čas rozplynul v oněch těsných, nekonečných, tmavých chodbách, které spíše jako krypty byly kdysi útočištěm živých stoupců Kristových. Scházeli se tu v dobách, kdy neměli světskou moc; jejich pastýři a kazatelé byli chudí a k jejich jménům se nepojily tituly; všichni byli jakoby ztraceni a bezmocni proti periodické zlobě a vášnivým výbuchům pohanských davů v lůně pyšné a mocné říše římské. Když pak jsem spatřil lesk a slávu Vatikánu, příjemné kouzlo jeho vodotrysků a vonných zahrad, tu mi bylo naprosto jasné, že je to ve vlhkém, nepohodlném podzemí katakomb, kde lze nalézt stopy skutečného náboženství a bratrství lidí. Zůstane svrchovaným tajemstvím života, že jedině tehdy roste náboženství do čistoty, síly a krásy, je-li zkoušeno a očišťováno slza-

mi a utrpením.

První následovníci Ježíšovi splňovali myšlenky jeho vznešeného učení a zjevovali živé náboženství, jemuž přinášeli velké oběti, dříve nežli pokušení moci a bohatství zamlžilo jejich zření a vytvořilo pozemskou instituci a zesvětštělou církevní organizaci. Ano: pravé náboženství roste a duchovní probuzení se děje pouze v utrpení.

Když světský úspěch přemohl člověka, vliv náboženství začal váznout a bratrství se stalo pouhým slovem a ztratilo svoji moc. A vskutku: dějiny civilizace nám dokazují, že všechny vládní systémy sloužily dobru nebo pochybily podle toho, zda úroveň duchovních kvalit člověka byla vysoká nebo nízká. Tak zvaný praktický svět obyčejně označuje dělání kompromisů jako rozumné a realistické podnikání, zvláště v politice. A přece právě studium dějin dokazuje, že každý úpadek kultury začal děláním kompromisů, které zatím co zachránily jednu neb druhou sobeckou záležitost, podkopaly nejvzácnější hodnoty, jež stmelují lidské občerství. Světci, proroci, mudrcové se stali nesmrtelnými s odstupem času jen proto, že nikdy nečinili kompromisu se zlem.

Civilisace na obou stranách tak zvané železné opony je dnes mnohem dramatičtějším rozcestím než byla římská říše, když zvenčí na ni útočili nordičtí barbaři a uvnitř vyrůstalo nejvyšší provokativní učení Ježíšovo. A přece Řím se oddával bezstarostnému životu a ve svých kolosejích se bavil krvavou podívanou, při níž divá zvěř trhala křesťanské oběti. Zdá se to jako neuvěřitelný, hrůzný sen, a přece v našem zpohanštělém dvacátém století činíme totéž s určitou obměnou a v neporovnatelně větším měřítku. Dnes totiž háže miliony lidských obětí zvěři válek a revolucí. Hlas dějin není dobývačný, a přece je vytvrvalý a trpělivě přemlouvá naše svědomí. "Bud' se musíme dokonale přerodit, nebo všečtrosek a zkázy bude přibývat i vytvoří novou archeologickou vrstvu na římském terenu. Uvážíme-li pozoruhodnou učenost a slávu našich universit, skvělé úspěchy vědy, přicházejí nám na mysl slova Kristova: "Pokrytci! Tvářnost nebe a země dovedete posuzovat; jakto, že nedovedete posoudit tuto dobu?"

"Nedomnívejme se," pokračuje Karel Hu-

jer, "že jako jednotlivci jsme pouhými, bezmocnými loutkami nebo diváky tohoto velkého dramatu dějin; naopak, každý z nás se může stát tvůrčím pojítkem na cestě, která vede k novému období lidstva, v němž bratrství bude víc než pouhým slovem, bude živou a tvůrčí skutečností. I když se zdá, že ve vnějším světě to bude ještě dlouho trvat, jednotlivec může dosáhnout tohoto nebeského naplnění kdykoli. — Člověk byt' se fysicky zdál nepatrným, je věčnou, nezničitelnou částí, vtělnou do odvěkých zákonů a žádná tíha nemůže ho vyloučit z obecnství kosmického míru a vesmírového občanství."

Ač Karel Hujer se cítí světoobčanem, hlásí se vždy s hrdostí k svému českému původu, avšak s hrdostí, která zavazuje. Slova, která napsal o poslání Československa v roce 1938 do chicagské "Svornosti" jsou právě tak časová jako tehdy.

"Nemohu nevidět strategické postavení Československa na rozcestí světových dějin. V době, kdy diktátoři svojí bezohlednou dobovačností slaví orgie hlučného úspěchu, bud' me naplnění klidem a trpělivostí. Takové výjevy se již nejednou přihodily v dějinách lidstva a jejich význačná charakteristika byla, že trvaly krátkou dobu. Zjev diktátorů jak je náhlý tak je meteorický. Když za jasné noci sledujeme hvězdnou oblohu, tu krása jedné hvězdy se zdánlivě ztrácí v harmonickém souboru tisíců hvězd a jiných a náš zrak vnímá celé panorama vesmíru. Když však zaplane meteor, celá pozornost se obrátí k němu a v tu chvíli jako by nám odvěké, tiché hvězdy zmizely — vidíme jen meteor. Avšak sotva jej spatříme, zaniká. Takovým způsobem vystupují a zanikají v dějinách světa císařové, tyraní a diktátoři. Bud' me proto trpěliví a uvědomme si, že kulturu dobré vůle není možno ze světa vyhladit.

Zkoumejme také své svědomí, zda svými drobnými hříchy a nepravostmi sami jsme nepomohli přivodit metlu Evropy, již jsou dnešní diktátoři. Jsou naším zlým svědomím, neboť svojí nesnášenlivostí a malicherností, svou chtivostí a velikášstvím popřáli jsme jim místa, až nám přerostli přes hlavu. A bylo by potěšilé se domnívat, že diktátorů se zbavíme methodami, kterými oni potírají své odpůrce. Osvobodíme se z jejich pout, když z celého srdce zvýšíme úsilí po dobru, sná-

šenlivosti a odpuštění. Posláním a nadějí národa není to, co představuje prezident nebo ministr; je jím každý jednotlivec jako člověk ve svém svědomí a díle. Tím od neurčitých pojmů zmatených politických doktrin a slibných dobovačných hesel hnutí davových přicházíme k vlastnímu životu jednotlivce. Ten posléze sám v sobě musí nalézt říši, které jedině on může být králem, prezidentem, ministrem . . .

Podobně jako v životě jednotlivcově, tak i v životě národa je nepohodlné se exponovat za ideály, jež hmotně nic nevynášejí. Duch Husův, odkaz Komenského a Masarykův nám nedovolí, abychom se ztotožnili s nejakou kluzkou, okázalou a násilnickou směrnicí imperialismu. Náš dějinný zápas nás připravil k vyššímu úkolu a poslání v kultuře dobré vůle, v níž národ zůstane nezničitelný."

A o deset let později, v roce 1948, dokládá Karel Hujer: "Za soumraku věku atomového titanství veškerá naše věrnost, oddanost

a úsilí musí být upoutány k našim duchovním učitelům, a kdyby svět sebe víc propadal lži, šalbě a komerční nebo politické propagandě a naše velikány ukládal do muzca, právě zkoušky našeho věku musí být podnětem vzrůstající vroucnosti a pravdivosti."

* * *

Tvůrce mocný nebe a země! Děkujeme ti za všechny, kdo se snaží ve svém životě a v tomto světě uplatňovat přikázání lásky a spravedlnosti a modlíme se za ně. Chceme spolu s nimi hledat to, co je nám společné, bez ohledu na národnost, rasu, vyznání nebo postavení. Požehnej tomuto našemu rozhodnutí! Upevňuj v nás vědomí bratrské pospolitosti, bychom nikdy na to nezapomněli! Prosíme tě, abychom mohli svorně a společně v duchu Ježíše Krista uskutečňovat plány, které máš s našim národem. Kéž se stane mostem dorozumění a přátelství mezi národy okolními a spolutvořitelem všelidského společenství!
(Vysíláno do vlasti).

Miloš Bič:

Starý Zákon ukazatelem ke Kristu

Starý Zákon se stal v církvi do značné míry cizincem nebo aspoň zdrojem rozpaků. V posledních 25 až 30 letech však došlo k pozoruhodnému obratu: S. Z. se už neodmítá, i když pro mnohé stále zůstává nezodpověděna otázka po významu SZ pro zvěst církve. Právě z křesťanského stanoviska je nutno klást si ustavičně otázku, jak SZ ukazuje (konkrétně i v naší době) na toho, který je počátkem, středem i cílem Božího jednání s člověkem, na Ježíše Krista.

- V apoštolské době byl SZ knihou Božích zaslíbení o příchodu mesiášově, ale již v prvních stoletích byl napadán jako kniha podkřesťanská a nekřesťanská (Markion a j.) Neubránila se takovému pohledu ani oficiální teologie církve. Alegorické výklady středověké znamenitě zatemnily zvěst SZ a reformace ve svém klasickém období byla více soustředěna na NZ, takže z počátku ani neočistila SZ od apokryfů, které v důsledku theologické nejasnosti byly přijaty církví východní a západní. Osvícenství vidělo ve SZ nejvýše zajímavý doklad o dávno zaniklých časech a vedlo k důkladnému profanování

zvěsti SZ i kritickým bádáním theologickým, před nímž se pietismus utíká do ran Spasitelových. Je to věru div, že po tolika poblouzeních a neporozuměních zůstal SZ v církvi a pro církev zachován, aby vždy znovu promlouval k hluchým uším a burcoval zatvrzelá srdce.

1. Svědecká povaha Starého Zákonu:

SZ, stejně jako i NZ, obsahuje, "spisy napsané v určité době chybujícími lidmi, a chybující církví sebrané a "kanonizované".— To nelze přehlížet, třebaš Písmo sv. výslovně pravilo, že "nikdy z lidské vůle nepošlo pro roctví, ale Duchem svatým puzení byvše, mluví svatí Boží lidé" (2Pt. 21). — Božské se spojuje s lidským, a to způsobem pochopitelným jen u víře. Aniž splyne s lidským, proniká jím to božské, někdy jasněji, jindy jen velmi nezřetelně, a je jím vždy zatemňováno a třeba i zasuto. Proto také jen věrou může být Bible přijata za autoritu, jinak o ní nevyhnutelně bude platit 1. Kor. 1,18a.

Myšlení moderního evropského člověka je zatíženo i v theologii — na rozdíl od myšlení sz člověka. Je nutno vědět, že SZ není plodem psavosti jednotlivých myslitelů, nýbrž vznikl v obecnosti víry lidu staré smlouvy jakožto celku. Z toho důvodu je převažná

většina knih sz anonymní nebo pseudonymní, ale i tam, kde je jméno připojeno zůstává otázka, jde-li o jméno autora. Všechno lidské musí ustoupit a zmlknout, kde Bůh mluví se svým lidem a skrze něj se světem.

Již nejstarší isráelská svědectví jsou založena na obecenství Jisrácle jako lidu Božího nikoliv na díle jednotlivých písařů či škol. Lid tu vyznává spasitelné skutky Hospodiny, nechce vyprávět jen příběhy. Zvláště po- učné je "malé historické kredo":

"Syrský chudý otec můj sestoupil do Egypta s nemnohými osobami, a byv tam pohostinu, vzrostl v národ veliký, silný a mnohý . . . zle nakládali s námi Egyptští . . . volali jsme k Hospodinu . . . vyvedl nás Hospodin . . . a dal nám zemi tuto oplývající mlékem a strdí." (Dt. 26,5b-9).

Toto kredo může být pokládáno přímo za paradigma pro stavbu sz textů a růst celého kánonu. Všimněme si, že a) vychází ze starších faktů, z nichž si nevybírá libovolně, nýbrž způsobem, svědčícím o ustálené praxi, b) vlastní důvod a smysl takových vyznání tkví v kultu; c) taková vyznání nemohou být dílem jedince, nýbrž je nutno pokládati za vlastnictví Jisráele jako celku.

Průběhem staletí prošel lid staré smlouvy nejrozmanitějšími proměnami: od života kočovného přešel k usedlickému, od pastevečství k zemědělství a posléze i k obchodu; někdejší otroci egyptští si zřídili vlastní stát a pod Dávidem a Šelómém dokonce ovládali i jiné kmemy, aby po necelém půltisíciletí všelijak ohrožené existence posléze šli do zajetí, po němž v zaslíbené zemi pokračuje jen nepatrná náboženská pospolitost, zatím co většina příslušníků tohoto 'zvláštního lidu' (Ex. 19,5) žije v rozptýlení po všem světě jako příchodí a hosté' (sr. 1.Pa 29,15). Za všech těchto měnících se okolností zůstává Hospodin věrným Bohem, který se svým lidem nikdy nepřestal hovořit, i když se lid ve své vzpurnosti od něho stále odvracel. Tak vznikaly jednotlivé oddíly a knihy sz za nejrozličnějších podmínek, ale vždy jako odraz horovů Božího s lidem.

Jen tam může být řeč o "jednání Božím v dějinách . . . kde je spojeno se slovem". Jinak řečeno: jen tam, kde předcházelo zaslíbení, mohl Jisráel v určité historické události vidět zásah Hospodinův. Ani základní

spasitelné skutky Boží, vyvedení z Egypta a vysvobození u Rudého moře, nebyly by mohly být pochopeny jako spasitelné, kdyby Hospodin nebyl dříve promluvil k Móšému (Mojžíšovi): "Zřetelně viděl jsem trápení lidu mého, kterýž jest v Egyptě, protož jsem sestoupil, abych vysvobodil jej z ruky Egyptských . . ." (Ex. 3,7n). Teprve a jen ve spojení s tímto slovem, ohlašujícím Boží rozhodnutí, "stává se historická skutečnost současně jednáním Božím" při lidu a s lidem. Po slovu, tj. zaslíbení, následuje skutek, tj. naplnění. Obojí je vázáno na čas a prouto a přece se obojí vymyká lidským výpočtům a je postižitelné jen věrou.

"Přehlédneme-li celý SZ, vidíme, že jsme postaveni do veliké historie pohybu od zaslíbení k naplnění." Přitom jsou rozráženy závery historismu a jednotlivá fakta narůstají do typičnosti. Do dějin se vznáší 'credendum', tzn. podává se spasitelné jednání Hospodino-vo s Jisráelem z hlediska víry jako souvislé pásmo. Poctivá exegese nesmí přehlížet tento základní rys biblického podání a sz theologie se ho nesmí spustit. "Biblická theologie je vyznávající přetlumočení spasitelných skutků Božích v jedinečné historii". Co od počátku bylo míněno jako vyznání, může býti pravdivě tlumočeno jen ve *spoluvyznávání*.

Tím je však dáno, že jsme zapojeni do procesu, který nemá konce. Vždy znovu musší být Boží slovo zbabováno lidských příměšků, ale vždy bude bezpodmínečně platit, že "nyní poznávám z částky" jen (1. Kor. 13,12). Není dáno theologickému badání, aby jednou smělo proniknout všechna tajemství Boží a mohlo o nich pronést poslední slovo. Při své práci pak nikdy nesmí zapomenout na poznatek, že "sz látky v nejzáz dosažitelné úpravě a soupravě byly zachovány a předány už nepochybně z titulu náboženství. Proto může uspokojiti jen výklad, který hledí *vystihnouti nebo vypátrati* náboženský podklad, ne-li povahu každé sz látky.

Současně se také ukáže, že SZ jako celek — zdůrazňuji — jako celek, *úhne ke Kristu* a že jeho zaslíbení docházejí naplnění v zvěstí NZ. Tento těsný vztah mezi oběma Zákony je velmi významný poznatek současného theologického bádání. Přitom je to znamenitý korektiv, chránící je před ztroskotáním tím, že usměrňuje výhled na toho, který už i ve

SZ — třebaš mnohadílně a mnohotvárně — je počátkem, středem, i cílem všeho.

2. Starozákonní zaslíbení:

“Celé dějiny jisráélské ve SZ jsou v nepřetržitém pohybu od zaslíbení k naplnění.” Tim už je dáno, že biblické podání má málo společného s profánním dějepiscectvím. Jeho nejvlastnější záměr je, odhalit podivuhodné cesty Boží s lidem. Jisráélský Bůh je přítomný Bůh (sr. Ex. 3,14), jehož blízkost směl Jisráél okoušet nejrozmanitějším způsobem. — Od všeho svého stvoření, od člověka i přírody, odloučen, prolamuje se vždy znovu do naší časnosti, aby se dal svému lidu poznat v konkrétní situaci, v čase a prostoru. Hovoříme tu o biblickém *theismu*. Každý takový průlom Boží značí v životě jeho lidu mezník, o němž se nedá hovořit jinak než vyznavačsky, sr. povolání otců, vyjití z Egypta, obdržení zaslíbené země.

Jako *základní* spasitelný čin Hospodinův uvádí SZ zvěst o vyvedení z Egypta. S ním souvisí uzavření smlouvy a obdržení země zaslíbené. Jisráél však věděl ještě o jiném vyvolení, totiž Abrahámově a druhých otců. Nevíme, zda a jaký byl jejich původní vztah, ale v dnešní své podobě těsně souvisejí, a to tak, že praotecká tradice je předřazena exodové, jako zaslíbení k ní. Lze ještě sledovat stopy toho ve SZ, jak se představa o tomto zaslíbení vyvíjela. Jednou (mluví se tu o vrstvě JE-jehovista, t. j. dřívější jahvista-elohista) se zaslubuje nepřehledné potomstvo a držení země (Gn.12n.), jindy (ve vrstvě D — deuteronium) je řeč nejen o zemi, nýbrž i o požehnání a bezpečnosti před všemi nepřáteli (Dt. 12,9 25,19), a opět jindy (ve vrstvě P—Priesterkodex, kněžský kodex) se ozývá ještě i ujištění: “budu Bohem tvým i semene tvého po tobě” (Gn. 17,7).

Aby vyniklo nad každou pochybnost, že jedná Bůh a ne člověk, zdůrazňuje podání u všech tří praotců neplodnost jejich manželek (Sará Gn 11,30 15,2n 17,17 18,11n; Ribká 25,21; Ráchél 29,31 30,1n). Proti lidské nemohoucnosti stojí vidění potomstva nesčetného jako hvězdy na nebi (15,5 22,17 aj.) nebo písku na břehu mořském (28,12 32,12 aj.) či prachu na zemi (13,16 28,14). Přítom vstupuje do popředí motiv požehnání (už 12,1-3), jímž jsou otcové a s nimi všechen lid odděleni od přítomného hříšného poko-

lení (Gn 3—11). Jisráél smí počítat s požehnání Božím a smí též vědět, že Hospodin chce být jeho Bohem.

Souhrnně můžeme říci, že “ve zvěsti o zaslíbení, které předchází vlastnímu vyvolení historického Jisráéle už v praotecké době, jisráélská víra zřejmě poznávala plně přiměřený, ano vnitřně nutný výklad toho, co bylo vlastní podstatou exodového kředa”. Jinými slovy vyvedení z Egypta není následek Božího rozmaru, nýbrž je pevně zakotveno v *předvěkém úradku* Božím, který nemůže být ničím otřesen. Jisráél pak se zaslíbením přijal i povinnost: setrvat odpovědně na svěřeném místě a jít cestou, kterou mu Hospodin určil. A za všech okolností “poslouchat hlasu” svého Boha (Ex. 19,5). Vlastní cíl pouti leží ovšem až tam, kde Bůh učiní všecko nové, a tak každý mezník dosažený cestou se stává vždy novým počátem s novým zaslíbením a výhledem k novému naplnění.

Otcům dané zaslíbení se osvědčilo obsazením země zaslíbené jako věrné a pravdivé. Jisráél tu však stanul teprve na konci první etapy, neboť Hospodinova je “všecka země” a Jisráél jako “království kněžské” (Ex. 19,5n) má být světlem pohanů (Iz 60,3 sr 49,6), aby mohly všechny národy vyznat: “Toliko u tebe jest Bůh silný, a neníť žádného více kromě (toho) Boha” (45,14). Boží jednání s Jisráelem má spasitelný dosah pro celý svět. — Proto naplněním jeho zaslíbení daného otcům, okamžitě jsou dány předpoklady pro nové zaslíbení, zahrnující tentokrát jako *druhou etapu* všechny národy. Do popředí vstupuje postava Dávidova (2S 7,16). Daleko za hranice území obývaného dvanáctem pokolení se rozšiřuje království jisráélské a mnohé kmeny byly přivedeny pod moc Boha jisráélského. Do jakých dálek přítom zaléтал zrak víry vyvoleného lidu, vidíme názorně např. na Ž 2. Žádný král jisráélský nikdy nebyl v podobné situaci, ani Dávid ani Šelómó — a po nich už teprve žádný.

Království ovšem bylo pro Jisráéle osídlem (1S 8,7), a tak je tentokrát zaslíbení spojeno s novým motivem — soudu. Jeho zvěstování náleželo k podstatným rysům praotecké zvěsti (1r 28,8). I soud Boží však je nutno chápat z hlediska jeho zaslíbení. Nejde tu o ztroskotání Božích cest, nýbrž o odklad, že Boží vůle je neproměnná. Lid ji svou

vzpurností a nevěrou nezmaří, přivede do záhuby leda sebe.

Nevěrný lid ve své vzpurnosti nedovedl setrvat na cestách Božích, nechtěl plnit své kněžské poslání vůči jiným národům. Proto Hospodin Jisráele rozptýlil do celého světa. Je pozoruhodné, jak právě v dějinně nejtěžších dobách, když se na Palestinu nezadržitelně valilo nebezpečí zprvu aššúrské v 8. století a potom bábelské v 6. stol., neumdlévají proroci ve zdůrazňování Hospodinovy velikosti a jedinečnosti. On zůstal Bohem, i když šel do zajetí nejprve severní Jisráel (722) a potom Júdá (586). Jen *ostatek* se vrátil ze zajetí (už Iz 1,9), ale na něm spočívají všechna stará zaslíbení. Ne soud, nýbrž milost je posledním slovem Hospodinovým. Prorok popisuje návrat z exilu jako nový exodus (Iz. 40nn), neskonale slavnější než onen první z Egypta. Ale i tento nový exodus ustoupí do pozadí před vidinou nového stvoření, jež Bůh zamýšlí (65,17nn). Už SZ tedy obrací pohled víry k *eschatologickému* naplnění všech zaslíbení. Písmo svaté tak odhaluje věřícím poslední cíle Boží, světu snad bláznovství, vyvoleným však důkaz Boží moudrosti a síly (1Kor. 1,25.)

3. Novozákonní naplnění:

"Nepominulo ani (jedno) slovo ze všelikého slova dobrého, kteréž mluvil Hospodin k domu Izraelskému, (ale) všechno se tak stalo," ujistňuje nás Písmo (Joz.21,45). Toto se týká obsazení země zaslíbené, o němž víme, že to byl jev velmi rozložitý časově. Knize Jozue však nejde o vylíčení dějinného průběhu, nýbrž o poskytnutí dokladu o věrnosti Božích zaslíbení. Obdobně můžeme říci o všech zaslíbeních, že se *naplnila*, a to i o těch, která dosud ukazují vpřed, neboť 'slovo Hospodinovo se nevrací k němu prázdné' (Iz 55,11).

Hebrejščina tu užívá zvláštního času, tzv 'perfectum propheticum'. O věcech budoucích se tedy dá hovořit jako o dokonaných, pokud je věrou přijímáme jako pevně usouzené ve věčné radě Boží. Zatím co naše české sloveso vychází ze subjektivního nazírání lidského a rozlišuje proto mezi minulostí, přítomností a budoucností, hebrejšské sloveso rozlišuje jen objektivně mezi skonatostí a trváním děje. Každé Boží rozhodnutí znamená tudíž hotovost, lhotejno, kdy člověk pochopí

že se něco mezi nebem a zemí událo.

Rekli jsme už, že SZ nechává řadu svých zaslíbení a naplnění otevřeno s výhledem eschatologickým. Hospodin tak svému lidu ponechává — dokud nebe a země nepominou — "prostor volnosti, v němž je dosti místa pro pokání a obrácení, víru a poslušnost". Zůstává se svým lidem ve stálém obecenství, pronikaje ustavičně svým slovem do jeho časnosti a chráně je tak před pouhou osudovostí. Ale tu přichází nz zvěst o konečném naplnění všeho v *Ježíši Kristu*. Pro apoštolskou církev se v něm stala sz zaslíbení přítomností. On stojí mezi oběma zákony jako 'Slovo stavší se tělem' (J 1,14), jehož příchod proroci u vidění viděli a apoštolé jako očití svědkové dotvrdili. Z obou Zákonů mluví týž Bůh. Týž Bůh tu jedná a uskutečňuje své veliké cíle, prosazuje své královské nároky ve světě. Tento cíl je společným jmenovatelem obou Zákonů. V Ježíši Kristu přítom dochází SZ svého skončení i naplnění. Jako pochopíme Ježíše Krista plně jen z hlediska sz zaslíbení, tak i tato pochopíme správně teprve v jeho světle.

Pozoruhodný je způsob myšlení biblických autorů, týž v obou Zákonech a při tom odlišný od běžného staroorientálního. Pro starý Přední Orient platila zásada: 'Jak na nebi tak na zemi.' Obráží se v tom mythologické nazírání, že všechny pozemské jevy mají svůj pravozor v nebi. Odtud se vysvětlí veliký význam astrologie v životě starých orientálců. Nebesa byla makrokosmem a tedy předobrazem pozemského mikrokosmu. Z postavení hvězd apod. bylo možno vyčíst pozemské události, i budoucí, a vyložit je.

Jisráel neznal osudové vázanosti, tak typické pro světový názor starého Předního Východu. Tam probíhal život v ustavičném koloběhu a dějiny v nekonečném kruhu period, bez začátku a bez konce, bez viny a bez odpuštění, jako se neměnně střídá den a noc, léto a zima, život a smrt. *Biblický čas* naproti tomu je lineární, má začátek a konec. Na místo orientální mythologie nastupuje eschatologie a místo orientálního protějšku nebe: země nastupuje vztah počátek: konec. Jisráel tu ovšem zůstal co nejtěsněji spjat se svou vlastní minulostí, takže 'počátek' po pravidle nehledal někde v bájném dávnověku, nýbrž na počátku své vlastní dějinné existence. Es-

chatologické naděje se proto jen zřídka váží na představy dávnověku, např. obnovu ráje, Iz 11,6-8 65,25a; Jo 4,18 Am. 9,13. Častěji se hovoří o opakování 'historických' událostí, např. pobytu v poušti Oz 2,16-20 Iz. 52,11n, doby Dávidovy Am 9,11 Jr. 30,9 Ez. 34,23n, apod. Při takovém návratu nepůjde pak o opakování starého ve smyslu nauky o periodách, neboť to nové bude skutečně něčím novým, novým stvořitelským aktem Božím, neskonale slavnějším nežli bylo vše staré.

Na uvedené linii pokračuje NZ a rozšiřuje tento theologický přístup na celý SZ, takže celý SZ se stává *predobrazem*. Pisatelé nz knih užívali známých motivů a obrazů sz při formulaci nz zvěsti, protože v nich viděli typos (1 Kor. 10,6) toho, co se v Ježíši Kristu stalo skutečností. Bylo to napsáno "k našemu naučení" (Ř 15,4), "ku příkladu nám" (1 Kor. 10,6). Pisatelé nz tak svým přístupem ke SZ jasně vyjádřili své přesvědčení, že Boží spasitelné konání je jednotné a jediné i přes všechny rozdíly mezi starou a novou smlouvou. Proto pokládali sz texty za doklady pravého zjevení Božího, závazné pro každého věřícího (Mt. 5,17 J 10,35b). Sporné otázky se tudíž daly řešit citátem (Mt. 4,4 7,10), i když v Ježíši Kristu Bůh učinil nový a rozhodující krok ve svém jednání s člověkem.

Z toho plyne, že se v NZ uplatní především výpovědi eschatologické či přesněji *christologické*, byť i ne výlučně. Nejednotné a roztříštěné poukazy na přicházejícího Vykupitele vztahuje NZ na Ježíše Krista, přebíraje ze SZ nejen tituly, nbrž i náplň představovou. Jestliže se však v Ježíši Kristu naplnila všechna zaslíbení, pak jeho doba je dobou *mesiášskou*, tedy konce dnů. Pro církev to je přítomnost. Ve SZ každé naplnění se uskutečňovalo v konkrétních událostech. V jakém smyslu jsou tedy 'dějiny' Jisráele naplněny v církvi nové smlouvy? Ve svém vnitřním protikladu, ve svém ztroskotání. To lze arci pochopit až z hlediska naplnění. Jisráel, i když byl pozemskou empirickou veličinou, byl především lidem věčného Boha, jehož jednání se nedá ztotožnit s nějakou vnitrosvětskou zákonitostí. Každé naplnění jeho zaslíbení znamenalo vždy nový jeho záseh, proto ani u posledního nemůže jít o pouhé pokračování předchozího, nýbrž o je-

ho *ztroskotání*. Končí dějiny, začíná eschatologie. Zaslíbení mají význam jen tam, kde člověk ví o svém Stvořiteli, který činí vše nové (2 Kor. 5,17). Události samy o sobě nemají významu, dokud jimi nepromluví sám živý Bůh. A když promluví, ony se ztrácejí. "Facta labuntur, manet Verbum", fakta se kácejí, Slovo zůstává. "Manet quia fit" zůstává, protože se stává. Vždy znovu se stává, vždy nově člověka oslovuje, vždy nově se zbavuje všeho časného, lidského nánosu. Takovým radikálním očištěním Slova je NZ ve vztahu ke SZ, takové stálé jeho očišťování — i od nz nánosu! — je stálým úkolem každé poctivé theologie.

A tu ještě dodejme: Co Bůh člověku zjevilo, co s ním koná a zvláště v Ježíši Kristu učinil, týká se církve celé. Theologie má za úkol pro každou přítomnou chvíli nově a plněji tlumočit biblickou zvěst — a církev si bude v bohoslužbě Boží spasitelné skutky zpřítomňovat. . . . V takových chvílích budou věřící prožívat znovu zachraňující blízkost Boží, cítit jak Bůh svou věčností rozráží časnost a z milosti svůj lid přenáší tam, kde smíme vidět a ne jenom slyšet (sr 1b 42,5). Tělesný člověk ovšem bude vidět "v zrcadle (a) skrze podobenství" (1 Kor. 13,-12). Proto budou Boží znamenání nám, dokud jsme v těle, hovořit rozličnou mluvou. Jen v církvi — třebaže také ona je podrobena všem lidským bédám — mohou být správně rozpoznávána, a jen zde, v obecnství s bratřími a sestrami, přestanou být znamenání a stanou se skutečným spasitelným jednáním i při nás. Také v tom je veliký význam SZ, že na toto obecnství lidu Hospodinova tak důrazně poukazuje. Proto zůstane SZ živou knihou církve, protože by jinak ani NZ nebyl knihou živou — a církev by přestala být novou.

Naděje může být splněna jen těm, kteří se vracejí k Bohu pravým hledáním, vzývajíce jej a modlíce se z celého srdce.

NEZAPOMÍNEJTE NA POTŘEBY KŘESŤANSKÝCH LISTŮ A HUSOVA LIDU. — ÚČTY ZA TISK MUSÍ BÝT PLACENY I V LÉTĚ.

Jaroslav Seifert:

Mateřidouška

*Je tak nízká, lidé po ní chodí,
čím jí více šlapou, tím víc voní,
cvrčkům, kteří lidem nevěří,
hlídá někdy prahy u dveří.*

*Také jsem ji trhal v dávném čase,
do kytiček špatně vázala se,
teď jsem rád, když kvítek voňavý
zavoní mi někdy u hlavy.*

*Je už podzim, už je teskné září,
jako bych si četl v slabikáři,
vraceje se dlouhou řádkou let —
ještě umím něco napaměť.*

*A B C D přeřikávám nyní,
teď už vím, čím vonělo to v skříni,
když maminka vzala ve svátek
šátek, plný bílých poupátek.*

—“Šel malíř chudě do světa”.

*Nestyd' se za evangelium Kristovo! "Moc
zajisté Boží jest k spasení každému věřící-
mu." (Římanům 1:16.)*

Památka Komenského v USA.

Ačkoliv se Komenský osobně do Ameriky nedostal, proniklo tam z Anglie jeho dílo, latinsky psané, a jeho didaktické zásady se uplatnily v tamním školství. Jméno Comenius je tedy dobře známo vzdělavcům i na druhé straně polokouli nehledě k jeho popularitě mezi českými vystěhovalci. Z nich se stali dva comeniology: Anna Heybergerová (nar. 1874 v Černovicích u Tábora) působila do své smrti r. 1952 jako profesorka koleje v městě Cedar Rapids (stát Iowa), kde založila českou Společnost Komenského. Za studiem jeho osobnosti a díla se vydala po I. světové válce do Evropy a dosáhla na pařížské universitě doktoraúti disertací, kterou tam vydal r. 1928 Institut d'études slaves s názvem "Jean Amos Comenius (Komenský), sa vie et son oeuvre d'éducateur" (stran 280). Anglicky publikoval své práce comeniologické M. Špinka (Matthew Spinka), do nedávna pro-

fesor theologie na univ. v Chicagu a Hartfordu, nar. r. 1890 ve Štítarech u Kolína. Habilitoval se doktorskou thesí "The Irenic program and activity of J. A. Comenius," dodnes nevytištěnou. Za II. světové války upozornil na svou roztrhanou a porobenou rodnou zemi jednak anglickými překlady Komenského Kšaftu (Chicago 1940) a Labyrintu (Chicago 1942), jednak knihou "J. A. Comenius, That Incomparable Moravian" (vydala universita v Chicagu 1943, stran 177). Nejnověji osvětlil v časopise Church History r. 1953 "Comenian Pansophic Principles".

V Clevelandu (stát Ohio) je ve vstupní hale budovy pro správu školství (Board of Education) velká freska, představující postavy pedagogů všech věků a různých národů. Na hoře hned vedle nadlišského alegorického genia stojí náš "učitel národů." 2.)

V témže městě v Rockefellerově parku si zřídily všechny tam zastoupené národy evropské, počtem 18, svá kulturní oddělení s pomníky svých velikánů: Maďari tam mají Kossutha, Slováci Štefanika a Češi tam od r. 1935 umístili na společné podezdívce poprsí Smetany, Dvořáka, Němcové, Tyrše, Purkyně, Palackého, Havlíčka, J. Š. Baara, a T. G. Masaryka. Všechny tyto bronzové busty jsou prací místního sochaře českého původu Fr. L. Jiroucha a věnovaly je jednotlivé rodiny českých občanů města.

R. 1954 si založili čilí čeští krajané zvláštní agitační výbor pro postavení pomníku Komenského a z výtěžků různých podniků a z darů mohl být 1. června 1958 slavnostně odhalen. Stojí uprostřed "české kulturní zahrady" na podstavci 5 stop vysokém a socha sama, dílo téhož jmenovaného umělce česko-amerického, měří 7 stop (přes 2 metry). Při té slavnosti za přítomnosti guvernéra státu Ohio, několika senátorů, poslanců a místních úředních osob i představitelů české kolonie clevelandské měli hlavní proslovy universitní profesor Dr. Ot. Odložilík a Vlasta Vrázová, dcera známého cestovatele. 3.)

Dodávám ještě, že jméno Komenského je na fasádě jedné z budov Columbijské university v New Yorku. —A. Frínta.

1) Viz článek M. Spinky "Byl Komenský povolán do Ameriky?" v časopise Nár. muzea r. 1927.

2) Viz reprodukci tohoto krásného obrazu v listě "Pestrý týden" č. 48 z r. 1932, str. 14).

3.) O věci byla v Clevelandu vydána česko-anglická brožura, z níž jsem čerpal všechny údaje.

útlá knížečka s vkusnou obálkou je trpkou vzpomínkou na několik roků, které autor ztrávil v jugoslávských vězeních před vystěhovaním do USA. Knížka má 50 stránek a prodává se za \$1.50.

LITERATURA

"ČESKOSLOVENSKO" je názov novej peknjej a v tejto dobe prepotrebnej knihy, ktorá vyšla vo Washington, D. C. 1962. Kniha je špeciálne určená pre tých, ktorí sa sberajú do Československa. Tlačená je na dobrom papieri, dosť veľkými, ľahko čitateľnými literami i pre staršie oči. Tu sú veľmi užitočné informácie o tom aká bola Československá Republika za svobodnej a demokratickej vlády a aká je dnes za násilnej vlády komunistov; čo vykonala prvá republika a čo terajšia. Ďalej tu sú rady aké dary je dobré priniesť svojim príbuzným a aké nie; čo možno hovoriť a čo nie, aby sa človek nedostal do strašného komunistického klepca. Kniha má sto fotografických obrázkov na hladkom papieri a 28 článkov na dobrom bielom papieri. Písaná je česky ale to je tiež naša sesterská reč ktorej rozumieme. Z článkov spomenieme tu niektoré na ukážku: "Jak bylo dríve a dnes. Budování za demokracie. Za jakou cenu. Jaká byla Masarykova republika. Co je komunismus. Občanské svobody a práva. To je dnešní Československo. Jaké dárky a pozornosti. Rady. Vaše peníze. Máte automobil?, atd. Cena tejto peknej a poučnej knihy je \$5.00, ale stojí za to. Môže vám ušetriť peniaze aj trouble. Dostať u: Council of Free Czechoslovakia, 2051 Park Road, Washington 10. D. C.

Tam možno kúpiť i gramofonový rekord: T. G. MASARYK, s reprodukci jeho živého hlasu a tiež Dr. Beneša, Jana Masaryka a Dr. Alice Masaryk, ďalej Presidenta Wilsona, generála Štefánika, báseň Seiferta a 3 žijsla hymny. Za \$4.95. Anelický článok Dr. Machotky o Masarykovi zdarma.

NA CO SE NEZAPOMÍNÁ

Květoslav Svoboda vydal vlastním nákladem v Universum Press Co., v New Yorku zauímavou knížku "Na co se nezapomíná". Isou to zkušenosti mladého československého studenta námořní školy v Jugoslávii. Prostá a

Z našeho Siona a odjinud

Nástupcem K. Bartha na katedře systematické theologie v Basileji se stal 33-letý švýcarský theolog Heinrich Ott.

* * *

Ve švýcarsku vydali katolíci dodatek ke svému zpěvníkům, který z 23 písní obsahuje 16 evangelických, většinou z 16. a 17. století. Když žádali o povolení přetisku, výslovně uvedli, že to mají být písně, které by se mohly zpívat při společných ekumenických shromážděních.

* * *

V uznání mírové práce dr. Visser't Hoofta, kterou koná tím, že pracuje na sblížení církví, ho vyznamenala Carnegieova nadace v Den Haag mírovou cenou pro r. 1961. Tato cena se uděluje každoročně střídavě Holanďanům a cizincům za zásluhy o mír.

* * *

Nového překladu anglického Nového zákona, který vyšel první před rokem, se dosud prodalo 4 mil. výtisků.

* * *

Luterská církev v Bavorsku (NSR) oznámila Mendelssohnův známý svatební pochod za nevhodný pro církevní svatby. Také Schubertovo "Ave Maria" stojí na listině skladeb, které synoda nedoporučuje.

* * *

V katolické církvi je nyní 35 černých biskupů, z toho jeden kardinál a pět arcibiskupů.

Vídeňský list "Die Presse" přinesl 25. června tuto příznačnou zprávu: "Oděni pouze v plavkách, uprchli v neděli 24. června ráno dva mladí Slováci, 22-letý mechanik Marek Ch. a 17-letý Pavel K., přes Dunaj u Thebeny v lodičce do Rakouska. Pocházejí oba z Bratislavy. Motocyklisté, které potkali u Wolfstahlu jim darovali šatstvo a odkázali je na četnictvo. Tam požádali Slováci o asyl. Marek Ch. byl v květnu odsouzen pro krádež slepic k vězení na sedm měsíců a měl nyní

nastoupit trest. Pavel K. letos ukončil povinnou školu a chce se za všech okolností stát odborným dělníkem, ale jeho nemocný otec není sto mu umožnit učení." —FEC.

Čs. režim si vymyslel "americký" způsob, jak přilákat turisty z cizích zemí do Československa. Podle "Večerní Prahy" z 18. června . . . "Dne 18. června uvítal na ruzyňském letišti náměstek ředitele Čedoku St. Ježek 19 člennou skupinu amerických turistů, v níž je také pan James K. Wood z Long Beach v Kalifornii — 1,500,000 návštěvník Čedoku v Praze . . . J. K. Woodovi připravil Čedok zvláštní prémii — zdarma týdenní pobyt v Československu." —FEC.

Pravda z 19. června přináší závažný článek o životě občanů cikánského původu v ČSSR. Píše, že v Československu žije 150,000 obyvatel cikánského původu, většina z nich na Slovensku a 70,000 z nich je ve Východoslovenském kraji. V jejich životě je stále ještě mnoho problémů. Převážná většina z nich je zaměstnána výhradně jako nekvalifikovaní dělníci. Výjimkou je na příklad KOVO-SMALT ve Filakovu, kde velký počet cikánů vykonává kvalifikovanou práci. Vážné problémy jsou podle slovenského listu dosud zařazováním cikánské mládeže do učebního poměru, dále řešení jejich bydlení i docházka cikánských dětí do školy. —FEC.

Opravy v článku "Sedm bratří a jedna žena".

Doplňte si v čísle květnovém na str. 69, 1. sloupci, předposl. odst. zdola: . . . vyhrát; avšak v zápase, v němž se utkávají síly hmotné se silami duchovními, může . . .

Na str. 70, 2. sloupci, 2. odstavci: . . . Žije-li člověk v souladu s duší, žije v souladu s Bohem a . . .

Dopisy

Chattanooga, Tenn.

Dlouho se mně nenaskytla možnost, abych odeslal do milého Husova Lidu literární příspěvek až nyní krátce před odjezdem na X. kongres Mezinárodní unie dějin a filosofie vědy, který se letos po prvé schází v USA, na kampusu university Cornell v Ithaca, N. Y.

Měl jsem delší dobu na mysli téma "O důvěře nepochybující" a domnívám se, že je hodně časové, ne-li nadčasové. Budu se snažit odeslati další v době mnohem bližší než bylo posledně.

S přáním požehnání všeho dobra, zdraví a míru v duchovní pohodě,

Váš vždy oddaný,

Karel Huyer.

(Minitonas, Canada) "Článek o Duchu svatém v červnovém čísle byl pěkný. Mám ráda takové čtení. Jsem jíž blízko věčnosti a miluji Pána Ježíše. — Posílám předplatné a dar. Je dobré stále připomínat potřebu podpory našeho časopisu a práce Jednoty. Mám příjem jen ze starobní pense, ale i z mála se může dát. V úctě M. P."

Dopis z Jižní Ameriky

(Zasláno br. pokladníkovi Jednoty J. Opieimu)
Vážený bratře:

Váš list došel do Montevidea mému synovi-medikovi, který jej sice ihned odeslal mně, ale pro velkou stávku v dopravníctví, mně byl dopis předán až dnes. Děkuji vám, že jste pomohl mému synovi pokračovat ve studiu na lékařské fakultě v Montevideu. Vaše pomoc znamená, že chlapec neztratí rok, nebude muset pracovat v továrně a bude se moci plně věnovat jak přednáškám na fakultě, tak i praxi ve fakultní nemocnici. Má zadáno o stipendium u rektorátu university. Ačkoliv má všecko v pořádku a včas podané, má číslo žadatele vyšší než 250 — a potom jest stále ještě cizinec a zde se dává přednost domorodcům. Doufejme však, že něco dostane. Vzhledem k této situaci, my rodiče, jsme Vám zvláště zavázáni díky za pomoc. Pán Bůh sám žehnej všem bratřím a sestřám, kteří pochopili svízelnou situaci exulanta a křesťansky, velkomyslně pomáhají neznámému bratru. — My žijeme v Uruguay již od 13. května 1950. Šťastím bylo pro nás, že se nás ujala jedna evangelička a doporučila nám hned při uvítání v přístavu, abychom se rozjeli do Colonie Valdense, t. j. obce Valdenských evangelíků, kde jsme se usadili. Je to obec mravně spořádaná, lidí pracovitých a skutečně velmi slušných. Začátky byly velmi těžké — jen to vykořisťování oproti jiným krajanům v Uruguayi bylo tro-

chu menší. — Mladší chlapec dostal práci v místní továrně na marmelády za měsíční plat 20.00 pesos uruguayských, t. j. asi \$1.81 v americké měně. — Dcerka byla přijata na půldenní práci do domácnosti jednoho ze spoludávatelů továrny a paní domu jí platila 50 centesimů urug. za ten půl den. Starší syn, dnešní medik, pracoval jako dělník na vinicích a v ovocných sadech a dostával 50 pesos ur. měsíčně. Já jsem musel pracovat 4 dny v měsíci za užívání malinké místnosti, kde jsme bydleli 3 osoby a kam se nevešly ani 3 lůžka. Jinak jsem docházel pracovat do sadů prořezávat větve ovocných stromů, okopávat stromy, upravovat cesty atd. Slušní lidé mi dávali 2 pesos za den, ale přijímal jsem i 1 peso. To byly naše začátky, plné úsilí, odřikání a vzorné rodinné kázně. Za rok po příchodu do Valdense se nám podařilo získat do pronájmu malou "chacru"-farmu, kterou jsme později koupili a kde žijeme podnes. — Starší chlapec jest dnes na lékařské fakultě v Montevideu. Mluví bezvadně španělsky, dobře anglicky a studoval též francouzštinu. Dcerka, která má pražské nižší francouzské reálné gymnasium, jest sekretářkou ředitele oddělení továrny "Sudamtex" v Colonii. Toto místo, které je dobře placené, získala pro svoje znalosti jazykové. Ovládá slovem i písmem španělsky, italsky a francouzsky, též ovládá hovorovou angličtinu, má ještě z ČSR základy školní němčiny a ruštiny.

Končím s krajanským a bratrským pozdravem Váš oddaný,

Petr Klazar s rodinou.

Redakční poznámka: Věříme, že čtenáře budou zajímat výňatky z dopisu br. P. Klazara, který jest synem zesnulého významného čl. umělce.

(Ennis, Texas) "Zasíláme předplatné na KL a HL. Těšíme se z toho, že je dosti čtenářů, kteří svými dary umožňují vycházení tohoto časopisu. Litujeme, že nemůžeme více pomoci, ale při malé pensí a částých nemocech v stáří to není snadné. — Přejeme vám mnoho požehnaní ve vaší práci. Doufáme, že ještě budete moci sloužit československým náboženským tiskem nám starším, kteří neovládáme dobře anglický jazyk a duchovní posilu čerpáme jen z československých časopisů a knih. V. a B. T."

14. září t. r. uplynulo 25 roků od smrti prvního presidenta Československé republiky T. G. Masaryka. Ti z nás, kteří se dobře pamatují na ono zářijové ráno, si jistě ve vděčné vzpomínce připomenou Masarykův život a práci pro československý národ. Nemáme v dějinách našeho národa jiného muže, jehož veškeré úsilí a snahy by úspěšněji vyvrcholily ve vítězném naplnění předsevzatých úkolů. Masarykovo jméno bude spjato s osudy a dějinami našeho národa po všechny časy.

Budoucnost krajanského tisku.

Nutnost řešiti otázku budoucnosti kraj. tisku v zahraničí je den ode dne naléhavější a skutečně nestrpí odkladu. Náš tisk je nesmírně důležitý nejen po stránce správné reprezentace krajanské větve, ale také z hlediska národného. Sledujeme-li úspěchy krajanů při veřejných sokolských cvičeních, při slavnostech s doplňkem krásy národních krojů, tanců a zpěvů, dále pak úspěšná pronikání jednotlivých krajanů v cizím prostředí, musíme přiznat, že bez dobrého krajanského tisku bychom se neobešli. Závisí na něm další existence spolků a organizací, kostelů, škol, institucí a středisk. I sebemenší skupina krajanů je částí národného celku a má-li se o její činnosti veřejnost dovědět, potřebuje krajanské noviny. Stejně je tomu pokud jde o události rodinné, o úspěchy jednotlivců, o spojení mezi přáteli a známými. Krajanský časopis, který je rozepisán do všech koutů světa je velmi důležitým článkem v životě každého krajana a jeho odstraněním vznikly by nedozírné škody.

V posledních třiceti letech zápasí krajanský tisk s třemi hlavními starostmi, které velmi lehce se mohou stát začátkem konce.

První a největší starostí, kterou při troše dobré vůle lze lehce odstranit — je lhostejnost čtenářů a odběratelů po stránce řádného placení předplatného a inserce. Málokdo si uvědomuje, že většina krajanských časopisů není odnikud subvencována, že peníze na tisk nerostou na stromě a tudíž že noviny žijí a existují pouze z toho, co malé

procento jejich čtenářů řádně zaplatí. Z těch skrovných pramének finanční pomoci jsou placeni zaměstnanci tiskárny, zaměstnanci redakce, poštovné, výdaje za udržování kanceláře a — na prvním místě — značná vydání spojená s vyřizováním korespondence v níž je zahrnuta také služba informační a poradní a to bez ohledu jde-li o krajana platícího a nebo ne. Stává se přímo neúnosným zatížení plynoucí z liknavosti platících předplatného a nebo z bezohledného čtení na dluh. Neplatící odběratel snad ani si neuvědomuje, že se v pravém slova smyslu přizívuje na tom, co má být živnou mízou krajanského tisku a že tím dává nejhorší vysvědčení nejen po stránce mravní, ale po stránce národní příslušnosti. Opakují, že tato starost může být velmi lehce odstraněna a to poctivostí a řádným chápáním čestného závazku.

Druhou starostí je nedostatek schopného tiskárenského personálu. Strojní sazeč ovládající dokonale náš jazyk jest v posledních letech bílou vránou. Stále častěji se stává, že krajanská tiskárna jest odkázána na tak zvané "všeučelce", kteří dovedou vysázet článek v jakékoliv řeči. Leč i zde jsou určité těžkosti. V první řadě je to zatížení redakce opakováním korektur. Při tisku novin není sazba ruční, ale strojová. Stroj odlívá celé řádky a při případné chybě je nutno opravu provést novým vysazením celého řádku. Dává to možnost nových chyb a dalších nutných korektur, které vyžadují času a ztracené minuty nelze přivolat zpět. Naléztí dostatek zájmu o tiskárenskou práci v krajanské tiskárně u naší dorůstající mládeže může být záchrannou mnohého krajanského časopisu před neodvratným zánikem.

Třetí starostí je nedostatek redakčních pracovníků. Pokud možno počítat s jednotlivci, kteří dokonale ovládají pravopis a vazbu vět v rodném jazyce, je o krajanský tisk postaráno. Co však se stane až i ten zbytek nadšenců odejde tam, odkud není návratu? Pohlédneme-li zpět do doby počátku krajanského tisku v zahraničí musíme přiznat, že se velmi mnoho změnilo. Moderní doba vyznačuje se hlavně tím, že každý snad se na svoji práci dívá pod zorným úhlem platu. Kdyby bývali takto mysleli a pracovali ti, kteří krajanský tisk zakládali a po léta vedli, už dávno by krajanských časopisů nebylo.

Maně mi přichází na mysl Dykova báseň: "Země mluví!" Jak varovně zní věta: . . . "Opustíš-li mne, zahynu! Opustíš-li mne, zahyneš!" V otázce krajanského tisku je tomu mnohem hůře. Opustíme-li krajanský tisk, zahyne a s ním zahyneme i my a po nás nezůstane ani vzpomínka. Nezájmem o krajanské časopisy ubíjíme jediného našeho mluvčího a kopeme hrob i sami sobě. Hledat nápravu a snažit se odstraňovat vzniklé překážky je také kus dobré národní práce. Jak ji máme konat?

V první řadě je zapotřebí nadšení a kousek obětavosti. Každý groš investovaný do krajanských novin je dobře uloženým kapitálem a přinese nám nejen mnohonásobný užitek po stránce krajanské národní, ale umožní i pokračování našeho snažení na další rok.

—Nový Domov.

Předplatné a dary na časopis a práci Jednoty došlé do 31. července 1962.

Radio Free Europe Committee, Inc.	
New York, předplatné	\$ 2.00
Mr. and Mrs. Joe Nedbalek, Temple,	
Texas, předplatné	2.00
Paul Brusil, Binghampton, N. Y.,	
předplatné	3.00
Mrs. M. Pospisil, Minitonas, Man., Can.	3.00
Mrs. Susan Dikant, Newark 3, N. J.,	
předplatné a dar	5.00
Mrs. Blanche Horák, Munden, Kansas,	
památce Rev. Wm. V. Kovář	3.00
Frank Hejzlar, Park Falls, Wisconsin,	
předplatné pro přátele v Jugoslavii	4.00
a dar na práci Jednoty	3.00
Matěj Majzlik, Monaca, Pa., předpl a dar	5.00
S díky přijala a o další pomoc prosí, Národní jednotu čl. protestantů, Mr. John Opie, pokladník, 4800 South Hoyne Ave., Chicago, Illinois.	